

UNIVERSITETET I BERGEN
INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, HISTORIE, KULTUR- OG RELIGIONSVITENSKAP

Bergen, 21.08.2020

INNKALLING TIL INSTITUTTRÅDSMØTE

Instituttrådet innkalles med dette til møte **torsdag 27. august 2020 kl. 12.15** i Teams.

SAKLISTE

- I Innkalling og sakliste
- II Protokoll fra forrige møte
- III Referatsaker
Ingen saker
- IV Orienteringssaker
 - a. Informasjon fra instituttlederen
 - b. Fakultetsstyresaker
 - c. Innsendt budsjettinnspill fra AHKR for 2021

Eventuelt

Sakspapir følger vedlagt.

Jan Heiret

Britt Kristin Holsen

PROTOKOLL FRA INSTITUTTRÅDSMØTE 13.08.2020

Møtet ble holdt digitalt via Teams

Til stede: Instituttleder: Heiret
Gruppe A: Harrison, Seland, Undheim, Ågotnes
Gruppe B: Airijoki
Gruppe C: Tønsaker
Gruppe D: Jakobsen, Tjøtta

Ikke møtt: Kristiansen

Observatør: Ulvund, Stausberg, van der Haven, Brautaset

Sekretær: Holsen

I Innkalling og sakliste
Ingen merknader

II Protokoll fra forrige møte
Ingen merknader

III Referatsaker
a. UUI 15.06.20
Ingen merknader

IV Orienteringssaker
a. Informasjon fra instituttlederen

- Stillingssaker
 - Fast stilling i tidlig moderne historie, Stephan Sander-Faes tiltrådte 1. august
 - Fast stilling i religionsvitenskap med spesialisering i islam, Christian Mauder tiltrådte 1. august
 - Fast stilling i middelalderhistorie, under bedømming
 - Fast stilling i religionsvitenskap med spesialisering i fagdidaktikk og moderne kristendom, nyreligiøsitet eller annen samtidsreligion er under utlysning med frist 15. september
 - Fast stilling i moderne historie med spesialisering i miljøhistorie er under utlysning med frist 15. september
 - To MSCA post doktorer knyttet til religiøse nettverk i antikken begynte 1. august
 - Stipendiatstilling knyttet til CanCode er under tilsetting
 - Stipendiatstilling knyttet til SapientCE er under bedømming
 - Fast studiekonsulentstilling har vært utlyst med frist 10. august
 - Stillingen som administrativ leder ved SapientCE er utlyst med frist 17. august

- Koronasituasjonen
 - Med unntak av ansatte som selv er eller bor sammen med noen i risikogrupper, er de fleste tilbake på kontorene. Det er viktig at smittevernet opprettholdes, bl.a. ved at kollektivtransport skal unngås.
 - Det ser ut til at de fleksible undervisningsmodellene vil fungere, og det vil bli gitt tilbud til studenter som er i eller kommer i risikogrupper.
 - Det skal holdes 1 meters avstand i alle undervisningssituasjoner. Kapasiteten på rommet er antall ledige stoler.
 - Det er mange nye masterstudenter

Sak 12/20 Etablering av Master i religiøse minoriteter

Heiret orienterte.

Vedtak:

Instituttrådet støtter søknaden om å etablere en Master i religiøse minoriteter under forutsetning av at finansieringsmodellen ikke medfører belastning på instituttbudsjettet, og ber fakultetet følge opp saken.

Eventuelt

Ingen saker.

Bergen 20. august 2020

Jan Heiret

Britt Kristin Holsen

Dersom det ikke har kommet merknader innen 27.08.20, regnes protokollen som godkjent.

Budsjettinnspill 2021 – AHKR

Utdanning

Vårt viktigste redskap i det kontinuerlige arbeidet med å dimensjonere studietilbudet i forhold til ressursituasjonen, er ressursbudsjettet vi implementerte i fjor. Dette budsjettet gir detaljerte oversikter over forventet ressursbruk på alle emner og programmer og brukes som et strategisk verktøy både for å sikre at undervisningstilbudet er tilpasset undervisningsressursene – og at ressursene brukes slik at studietilbudet- og kvaliteten blir best mulig. I året som kommer vil vi særlig se nærmere på vurderingsformene med sikte på å redusere kostnadene samtidig som de faglige og pedagogiske hensynene blir ivaretatt.

I fjorårets budsjettinnspill viste vi til instituttets strategiske mål om å satse mer på studentaktive læringsmetoder og utrede mulighetene for å kunne tilby mer av undervisningen i mindre grupper. I alle våre fire fag har det i enkelte emner blitt eksperimentert med undervisningsmetoder som ofte kombinerer forelesnings- og seminarundervisning med bruk av ulike digitale verktøy og plattformer. Vårens påtvungne eksperiment med digital undervisning har gjort at hele staben nå har en digital kompetanse som vi kan dra nytte av også når situasjonen normaliseres. Staben har dessuten blitt vant til å arrangere og delta på møter via digitale plattformer, og vi vil forvente økt bruk av nettmøter også i framtida slik at reisevirksomheten kan begrenses. Når det gjelder gjennomstrømning og frafall har vi foreløpig ingen indikasjon på at koronasituasjonen har hatt en negativ effekt. Alle våre studenter fikk et tilpasset undervisningstilbud og nettbasert eksamen ble gjennomført. Søkertallene til så vel våre BA- som MA-programmer tyder heller ikke på at våre fag har blitt mindre populære.

Arbeidet med å etablere et nettbasert masterprogram om religiøse minoriteter er i rute, og vi tar sikte på å få programmet godkjent innen utgangen av 2020. I de opprinnelige planene var dette programmet kun tenkt som et EVU-tilbud rettet mot et internasjonalt marked. Slik programmet nå blir utformet, blir det også lagt til rette for at lektorstudenter og ordinære masterstudenter i religionsvitenskap kan inkorporere enkeltemner i sine studieløp. Dette gjøres ved at programmet vil bestå av en kombinasjon av emner som tilbys med og uten studieavgift. Vi vil dessuten sannsynligvis velge en finansieringsmodell som åpner for en kombinasjon av studieavgift og studiepoenginntekter. En slik oppbygging av programmet, vil begrense mulighetene for å hente inn eksterne inntekter, men vil samtidig senke den samlede prisen for EVU-tilbudet slik at det forhåpentligvis kan trekke til seg flere studenter – også for eksempel norske lærere som ønsker en videreutdanning. Utformingen av programstruktur og finansieringsmodell gjøres i samarbeid med fakultetet, men vi er ikke kommet så langt i planleggingen av det er meningsfullt å skrive inn mulige effekter i langtidsprognosen.

Forskning

Som i fjor vil instituttet peke på at vi har ett fagmiljø i verdensklasse (SapienCE) og flere fagmiljøer og enkeltforskere av høy internasjonal standard (I arkeologi også bl.a. klassisk arkeologi. I religionsvitenskap bl.a. nyreligiøsitet, antikken og sørasiatiske religioner. I kulturvitenskap bl.a. seksualitet og klimaforståelse. I historie bl.a. antikkens historie, middelalderens intellektuelle historie, migrasjons og minoritetshistorie og midtøstens historie.). Instituttet oppfyller derfor allerede UiBs strategiske mål for 2022. Vi vil også nok engang understreke at det ikke er noen nødvendig sammenheng mellom fremragende forskning og ekstern finansiering. «Høy internasjonal

standard» kan bare oppnås gjennom vitenskapelig publisering, og de fleste av instituttets internasjonalt ledende forskere har oppnådd en slik posisjon ved å utnytte forskningstiden i stillingene. Instituttets primære forskningsstrategi er derfor å sikre forskningstiden og legge til rette for best mulig bruk av den. Dette har vi de siste årene gjort ved en utstrakt og systematisk tildeling av ekstraordinære forskningsterminer for ansatte med betydelige overskudd i timeregnskapet. Samtidig legger instituttet til rette for at våre forskere kan søke eksterne midler. Det store strategiske gjennombruddet i år, var tildelingen til SAMLA som betyr at instituttet skal lede et prosjekt som i samarbeid med UB skal utvikle en teknologisk nyskapende måte å digitalisere den norske kulturarven. Målet er å etablere en infrastruktur som vil legge til rette for komparativ kulturforskning og således bidra til å genere et mangfold av nye forskningsprosjekter. SAMLA fikk kun tildelt halvparten av summen det var søkt om, men ligger godt an til å få gjennomslag for en fase to dersom prosjektet lykkes. Vi har også hatt god uttelling på MSC (Marie Skłodowska-Curie)- stipend og fikk i år to av UiBs seks tildelingen. Når det gjelder ERC-søknader fikk dessverre Synergi-søknaden, der vi er partner, avslag etter å ha kommet videre for tredje gang. Instituttet vil i 2021 å følge opp våre potensielle ERC-søkere i tråd med innspillet som er sendt fakultetet. Av andre satsinger kan nevnes at instituttet i år sendte fire NFR-søknader og planlegger å sende fire søknader om Marie Curie-stipend. Instituttets BOA-inntekter har for øvrig i 2019 og 2020 ligger over prognosene, og vi har i år justert opp våre ambisjoner.

Konsekvensene av Korona-situasjonen for forskningen er entydig negativ. At alle forskningsreiser måtte avlyses eller avbrytes vil nødvendigvis føre til at forskningsplaner vil måtte endres og at prosjekter vil bli forsinket. Vi må dessuten forvente at den brå overgangen til digital undervisning for mange var så arbeidskrevende at den gikk utover forskningstiden.

Innspill til bemanningsplanen

Instituttet har i vår hatt en ikke-planlagt avgang på grunn av dødsfallet til Sæbjørg Nordeide som var professor i middelalderarkeologi. Ifølge gjeldende bemanningsplan, er en re-utlysning etter uventet avgang i arkeologi «ikke sannsynlig, og med dagens forutsetninger kan man ikke regne med» re-ansettelse i stillingen som vil bli ledig når Lars Forsberg går av. (Han fyller 70 år i 2024). Instituttet vil imidlertid påpeke at forutsetningene er endret og at dersom kriteriene for bemanningsplanen skal legges til grunn skal arkeologifaget opprettholde sin bemanning på syv faste vitenskapelig ansatte. Vi vil trekke fram følgende argumenter:

1. Bemanningsplanen viser til at arkeologi «har moderat studiepoengproduksjon per ansatt», og det legges avgjørende vekt på at produksjon av «studiepoeng (årsenhet) pr. undervisningsstilling» ligger under gjennomsnittet ved fakultetet: Mens snittet for fakultetet i 2018 var 11,8, var snittet for arkeologi de fem årene som vises i saksforelegget (2014-2018) 8,5. Faget er imidlertid i kraftig vekst: I 2018 var dette nøkkeltallet 9,2 og økte til 11,2 i 2019. Med én ansatt mindre i 2019, ville hver undervisningsstilling ha produsert 13,2 årsenheter - altså godt over fakultetssnittet. Studenttilstrømningen har dessuten fortsatt. I år har 78 studenter søkt opptak på BA-programmet, mens det var 40 søkere i 2018 og 60 i 2019. Også søkertallene til masterstudiet er gode: Fra 2018 til 2019 ble antallet nye masterstudenter nesten doblet (fra 7 til 13) og i år har antallet førsteprioritetssøkere økt fra 22 til 31, og fakultetet ønsker nå å åpne for 19 nye masterstudenter. Når det gjelder doktorgradskandidater har fagmiljøet over år hatt ansvaret for å veilede mer enn to kandidater pr. ansatt, og hittil i år har fire arkeologer levert avhandlinger til bedømming. Etter instituttets vurdering vil den kraftige økning i

studiepoengproduksjon, sammen med den økte studenttilstrømningen og det jevnt høye antall doktorgradskandidater, alene begrunne at staben ikke reduseres.

2. Arkeologi har lenge argumentert for å bli plassert i en høyere finansieringskategori på grunn av fagets profesjonskarakter og sterke innslag av laboratorierelatert opplæring (dvs. feltpraksis og gjenstandsstudier ved egne og Universitetsmuseets natur- og kulturhistorisk samlinger og laboratorier.) Instituttet har særlig lagt vekt på å videreutvikle et omfattende og ressurskrevende feltkurs på masternivå i nært samarbeid med museet. Fakultetet har støttet kravet om endret finansieringskategori overfor de bevilgende myndigheter, men har ikke villet gi ekstra tilskudd til faget. Instituttet har forståelse for at fakultetet må forholde seg til de gjeldende finansieringskategoriene, men vil påpeke at et fag som har et anerkjent behov for ekstra undervisningsressurser, ikke bør pålegges å produsere flere studiepoeng pr. ansatt en gjennomsnittet.
3. Studenttilstrømningen vi nå ser må sees i sammenheng med det systematiske arbeidet som staben har utført for å gi både BA- og MA-programmene attraktive faglige profiler som gjør dem konkurransedyktige i forhold til tilsvarende studier i Oslo og Trondheim. Viktig i denne profileringen er en faglig bredde som dekker de klassiske tidsperiodene (stein- bronse-, og jernalder), samt spisskompetanse i afrikansk mellomsteinalder, klassisk arkeologi, zoo-arkeologi og nordisk middelalderarkeologi. Fagmiljøet er dessuten i ferd med å utvikle et nyskapende internasjonalt nettbasert studietilbud, finansiert av Erasmus+. En redusert stab vil ikke bare føre til at studenttallet må begrenses, men også til et redusert og dermed mindre attraktivt studietilbud som kan gi en negativ utvikling av søkertallene.
4. Bemanningsplanen hevder at arkeologifaget ikke er «del av fagpolitiske prioriteringer, men har potensiale i forhold til middelaldersatsning». Instituttet vil påpeke at dette er en noe underlig formulering. Den tverrfaglige Middelalderklyngen er forankret både i HFs og UiBs strategidokumenter, og middelalderarkeologien spiller en avgjørende rolle i denne strategien. Middelalderen er dessuten en lovpålagt del av kulturminnevernet i Norge og er derfor også en sentral del av profesjonsutdanningen i faget. Den middelalderarkeologiske forskningen kan selvsagt overlates til Universitetsmuseet, men ikke uten at forskningsfeltet svekkes. Uten en stilling ved AHKR, vil dessuten ikke middelalderarkeologi lenger kunne ha en sentral plass i studieprogrammene – og vi kan ikke lenger ta opp masterstudenter eller ph.d.-kandidater som ønsker å skrive om middelalderen og spesialisere seg inn mot forvaltningsoppgaver knyttet til denne perioden.

I løpet av våren 2021 vil to av våre professorer i religionsvitenskap gå av med pensjon; Ingvild Gilhus, f. 21.1.51 og Einar Thomassen, f. 25.4.51. Begge stillingene skal ifølge bemanningsplanen erstattes, og ved hjelp av en brofinansiering fra UiB-sentralt er det allerede tilsatt en professor som er knyttet til etableringen av masterprogrammet om religiøse minoriteter. Den andre stillingen vil bli lyst ut i løpet av høsten 2020. Da vil også stillingen i religionsvitenskap som fakultetsstyret vedtok i desember 2019 bli lyst ut. Instituttet har 15. mai 2020 vedtatt en fagstrategisk plan for religionsvitenskap som fastslår at den ene stillingen som lyses ut høsten 2020 skal ha en samtidsorientering med krav om kompetanse i fagdidaktikk og kristendom eller nyreligiøsitet. Den neste stillingen skal lyses ut med krav om religionshistorisk kompetanse i førmoderne tid. I tråd med fagmøtets ønske skal det ved utlysning av denne stillingen legges særlig vekt på kompetanse innenfor middelhavsområdet og/eller Midtøstens religionshistorie før islam.

I løpet av sommeren 2020 vil også stillingen i historie som fakultetsstyret vedtok i desember 2019 bli lyst ut. Historie vil ikke ha ordinære avganger i 2021, men to historikere planlegger å få redusert sine stillingsprosjenter; Ingvar Mæhle vil søke om 50% uførepensjon, mens Elisabeth Haavet vil søke om 40% AFP. Instituttet har en muntlig avtale med dekanen og fakultetsdirektøren om at disse to reduserte stillingene vil gi grunnlag for utlysning av én ny fast stilling. Instituttrådet ved AHKR har 11. juni 2020 vedtatt en fagstrategisk plan for historie som fastslår at den første stillingen som lyses ut skal knyttes til moderne historie med krav om forskningskompetanse i miljøhistorie. Den neste stillingen skal knyttes til eldre historie og i tråd med fagmøtets ønske vil det stilles krav om forskningskompetanse i antikkhistorie.

De nye stillingene vil bidra til å styrke lektorprogrammet i historie og religionsvitenskap fordi også lektorstudentene skal følge undervisningen i de fagspesifikke bachelor- og masterprogrammene, og de vil dermed nye godt av fagkompetansen og veiledningsressursene som tilføres. Behovet for utvidet didaktisk undervisningskapasitet, som følge av et økende antall lektorstudenter, har imidlertid de to fagene løst på noe ulik måte. Mens religionsvitenskap har valgt å legge inn krav om forskningskompetanse i religionsdidaktikk i den ene ledige stillingen, har historie valgt å legge inn en formulering i alle nye utlysninger om at historiedidaktisk kompetanse skal regnes som en fordel. Fagmiljøet i historie har i tillegg kollektivt forpliktet seg til å bidra i didaktikkundervisningen. De to bistillingene som instituttet har fått som kompensasjon for å øke studenttallet i år, er dessuten i begge fag bli øremerket til styrke den didaktiske kompetansen og kapasiteten.

Rekrutteringsstillinger

AHKR mener, som tidligere, at den strategisk beste måten å bruke rekrutteringsstillinger på, er å lyse dem ut åpent. Det prinsipielle argumentet for en slik strategi er at åpne utlysninger sikrer fri forskning. Det er dessuten vår entydige erfaring at slike utlysninger gir det beste søkergrunnlaget. Vi ønsker derfor at fakultetet viderefører en fordeling som gjør det mulig for oss å lyse ut 4-5 åpne rekrutteringsstillinger årlig. Instituttet ser imidlertid også den strategiske nytten av å bruke rekrutteringsstillinger til å bygge opp lovende forskningsmiljøer, og instituttet legger da også selv inn slike stillinger som egenandeler i særlig lovende søknader om eksterne midler. Så lenge hovedtyngden av stillingene kan lyses ut åpent, er vi derfor positive til at fakultetet holder av et begrenset antall for å bygge opp særlig sterke forskningsmiljøer. Slike strategiske tildelinger bør imidlertid fortrinnsvis gis til prosjekter og miljøer som har vunnet fram i konkurranse om eksterne midler. AHKR mener imidlertid at kriteriene for fordeling av stipendiathjemler mellom grunnenhetene bør endres. Fram til 2016 var gjennomstrømming og publikasjonspoeng viktige kriterier. Etter 2016 er antall fast ansatte det eneste kriteriet. Dersom målet er å styrke gode forskings- og læringsmiljøer bør de gamle kriteriene gjeninnføres. Instituttet arbeider for øvrig systematisk for å holde en høy standard på våre doktorgradsavhandling og sikre at flest mulig gjennomfører, helst på normert tid. Til tross for at det avlegges et betydelig antall doktorgrader ved AHKR (1/3 av alle doktorgrader avlagt ved fakultetet siste 5 år, ifølge DBH-tallene) fører likevel frafall og forlenget gjennomføringstid til både inntektstap og økt ressursbruk pr. kandidat.

Andre relevante momenter eller innspill

Når det gjelder arbeidet med et nytt økonomisystem, vil instituttet understreke betydningen av at det velges en modell som kan tilpasses vår virksomhet og organisasjons- og styringsmodell slik at ikke resultatet blir en standardisering som fører til ytterligere byråkratisering og undergraving av strukturer som i dag fungerer.